

3.1.07

דברי נגיד בנק ישראל, פרופ' סטנלי פישר, בטכס הענקת אותות ראש הממשלה ופורום מנהלי הכספים הראשיים (פורום ה-CFO)

שנערך ב-2 בינואר 2007, באוניברסיטת תל-אביב

אני רוצה, קודם כל, להודות לכם בשם בנק ישראל – העובדים והמנהלים – ובשמי על קבלת האות. על-פי הסקר של פורום ה-CFO, אני יודע שהאות ניתן לי במיוחד על סמך ההישגים של בנק ישראל – ואני, ואיתי כל העמיתים שלי, מאוד גאים על כך.

לא אגלה לכם סוד אם אגיד שבתקופה האחרונה נמצא בנק ישראל במוקד של הרבה מאוד ביקורת. חלק גדול מהביקורת הזאת לא מוצדק או קטנוני. אבל חלק מסוים כן מוצדק ואנחנו מתייחסים אליו מאוד ברצינות כדי להשתפר איפה שדרוש שיפור.

אבל דבר אחד חשוב לציין. אני לא מכיר טענות מוצדקות על המקצועיות של עובדי בנק ישראל בעבודתם. ויכוחים וחילוקי דעות מקצועיים ביחס לפעילות של בנק ישראל היו ויהיו והם לגיטימיים. אבל טענות על חוסר מקצועיות כמעט ואין. והסקר של פורום ה-CFO רק מחזק את זה.

כך בתחום החלטות הריבית: יש חילוקי דעות והצעות בלי סוף מה לעשות עם הריבית. אבל הם בדרך כלל על בסיס מקצועי. כל תהליך הניתוח וקבלת ההחלטות בבנק ישראל בתחום הזה הוא מהטובים שאני מכיר. זו ירושה מאוד טובה שקיבלתי מקודמי בתפקיד.

כך גם לגבי הפיקוח על הבנקים: יש לעיתים חילוקי דעות וטענות – מצד הבנקים והציבור. אבל הם חילוקי דעות מקצועיים וכאלה תמיד יהיו. אנשי הפיקוח על הבנקים נחשבים, ובצדק, לאנשי מקצוע מצויינים – וזה אחד הדברים שציננה משלחת קרן המטבע הבינלאומית בדו"ח שהכינה על הפיקוח על הבנקים בישראל לפני שנה.

כך לגבי תחום ניהול יתרות מטבע החוץ של המדינה – המגיעות היום ל-29 מיליארד דולר – בנק ישראל נחשב בקרב המוסדות הבין-לאומיים לאחד הטובים מבין הבנקים המרכזיים בתחום הזה. על כן, אנשי מחלקת מטבע חוץ מוזמנים לעיתים קרובות לתת ייעוץ לבנקים מרכזיים אחרים.

גם כך לגבי מערך התשלומים בישראל: רוב הציבור לא יודע איך זה עובד ולא מתעניין בנושא הזה. זה רק אומר שהציבור יודע שמערך התשלומים בישראל מתפקד היטב ושמישהו – בנק ישראל – דואג לזה.

הזמן לא מאפשר לי זאת אבל יכולתי להמשיך ולמנות את כל תחומי הפעילות של הבנק - כולל תחום הייעוץ הכלכלי לממשלה, ובהקשר הזה רמתה המקצועית המצוינת של מחלקת המחקר של הבנק, תחום המטבע ועוד - ולומר דברים דומים.

אי אפשר שלא להזכיר כאן גם את תפקידו החשוב של בנק ישראל בעיצוב המשק הישראלי. במיוחד מאז שנת 1986, בעקבות הפעלת תכנית הייצוב למצב המשק. בנק ישראל הוביל במחצית השנייה של שנות ה-80 ובמהלך שנות ה-90 שינויים מרחיקי לכת בכלכלה הישראלית, ובמיוחד הליברליזציה ופתיחתו של המשק בפני תנועות הון ותהליך הדיס-אינפלציה. זה היה תהליך לא קל והיה ויכוח ציבורי מאוד קשה לגביו. אבל בנק ישראל – ואני מתייחס במיוחד לנגיד דאז, פרופ' יעקב פרנקל – הצליח להוביל את השינוי הזה וכיום נהנה המשק והציבור מפירותיו ואפשר בהחלט לומר שזה היה תשתית חשובה מאוד למצב המצויין שהמשק נמצא בו היום.

מאז כניסתי לתפקיד, אני עוסק בנסיון לתקן את הדברים הטעונים תיקון ולהוביל תהליך של בניית בנק ישראל יעיל יותר ומודרני יותר. זאת, יחד עם העמיתים שלי - במיוחד עם מנכ"ל הבנק, יעקב דנון.

התהליך שאני מנסה להוביל הוא: (א) פתרון סכסוך השכר בבנק; (ב) ביצוע תהליך של רה-אירגון בבנק; (ג) אפשרות לכמה עשרות עובדים שאין היום די תעסוקה עבורם, לפרוש מהבנק – כך שמספר העובדים יקטן בכ-10 אחוזים; (ד) חקיקת חוק חדש לבנק ישראל; (ה) ביצוע שינויים מרחיקי לכת במערכת קבלת ההחלטות בבנק ישראל, הנגזרים מהחוק החדש.

ואני לא מזכיר כאן את הנושאים שטיפלנו בהם ועוד נטפל, כמו בניית תהליכים לעידוד המצויינות בבנק, לבניית תרבות אירגונית חדשה ועוד.

אבל חשוב להסביר שבלי לפתור את סכסוך השכר לא נוכל להתקדם ביתר הנושאים – פרישה של עובדים, רה-האירגון של הבנק וקידום הצעה לחוק חדש לבנק ישראל.

1. בלי פתרון סכסוך השכר לא ניתן להשלים את העבודה על החוק החדש לבנק. זאת, משום שבו צריך לקבוע, בין היתר, את מנגנון עדכון השכר בבנק ולשם כך יש לעגן את הרמה שעליה מופעל מנגנון זה – והיא תיגזר מפתרון סכסוך השכר.

לגבי יתר הנושאים בחוק, אנחנו נמצאים בשלב מאוד מתקדם, לאחר שעבדנו על כך תקופה ארוכה מול משרד האוצר ומשרד ראש הממשלה – והממשלה אף אימצה את העקרונות שגיבשנו. מדובר בחוק המתאים למציאות של הכלכלה המודרנית עם תהליכי קבלת החלטות ומנגנוני שקיפות ובקרה פנימית וציבורית ראויים לבנק מרכזי עצמאי המתפקד במדינה דמוקרטית.

כך, תהיה הגדרה נכונה יותר ומדויקת יותר של יעדי הבנק – ובראשם שמירה על יציבות המחירים; תהיה קביעה לגבי עצמאות הבנק בהפעלת הכלים לביצוע מדיניותו; יוגדר מנגנון חדש לקבלת החלטות בתחומי מדיניות הריבית וניהול הבנק.

במסגרת זו, יוקמו שני גופים חדשים: (1) ועדה מוניתרית ובראשה הנגיד אשר בין חבריה יהיו אנשים חיצוניים לבנק בעלי רקע מקצועי מתאים וללא פוטנציאל לניגודי עניינים; (2) מועצה מינהלית שתשמש כדירקטוריון של הבנק אשר רוב מכריע של חבריה יהיו חיצוניים – ואחד מהם ישמש כיושב-הראש שלה. זו תאשר את ההיבטים הניהוליים של הבנק, לרבות תכניות העבודה, התקציב והשכר. כאמור, החלטות הועדה המוניתרית והמועצה המינהלית יהיו שקופות לציבור, לכנסת, ולממשלה.

2. בלי פתרון סכסוך השכר לא נוכל לקבוע את תנאי הפרישה של עובדים ולכן לאפשר פרישתם של עובדים.

3. תהליך רה-האירגון של הבנק לא יכול להתקדם ללא פתרון סכסוך השכר. אנחנו נערכנו לזה בשנה האחרונה ונמצאים כעת פחות או יותר לפני שלב היישום. במבנה החדש של הבנק יהיו תהליכי עבודה יעילים יותר שיביאו לידי ביטוי טוב יותר את היתרונות היחסיים של הפונקציות השונות בבנק ישראל. כל זאת, תוך עידוד המצויינות בקרב העובדים והמנהלים.

וכאן אני רוצה להרחיב בנושא סכסוך השכר. מדובר בסכסוך שצריך להיפתר במהלך תלת-צדדי – בין הנהלת בנק ישראל, ועד עובדי בנק ישראל, ומשרד האוצר. זהו עניין מאוד מסובך. תוסיפו לזה שמאז שהתחלנו את התהליך מול האוצר התחלפו שלושה ממונים על השכר ושלושה שרי אוצר – דבר שמאוד עיכב את ההתקדמות בנושא, ואפילו גרם לנסיגות מיותרות כאשר התקדמנו. כעת, הנושא מתקדם בעזרתם הרבה של מנואל טרכטנברג ועובד יחזקאל, מלשכת ראש הממשלה – ועל כך אני מאוד מוקיר את

תרומתם החיובית – אבל יש המון קשיים מצד משרד האוצר, וזה חבל. במיוחד משום שיכולנו מזמן להגיע להסכם טוב מאוד. כל יום שעובר ללא הסכם – מיותר.

לסיכום, אני רוצה לקוות שבנק ישראל יוכל להמשיך ולהתקדם במשימות שהצבנו לעצמנו ונציג בקרוב למדינת ישראל בנק מרכזי שהציבור לא רק יוכל להמשיך ולסמוך על המקצועיות שלו, אלא גם על המסגרת החוקית והניהולית שבה הוא מתפקד.

בנק ישראל הוא הבנק המרכזי של מדינת ישראל. אחת המטרות החשובות ביותר שיש לי היא להחזיר את הבנק למעמד שבו יוכלו הציבור בישראל ועובדי הבנק להיות גאים.